

เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง กล่าวอ้างว่าพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๑ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ผู้ถูกร้องที่ ๒ นายปิยบุตร แสงกนกกุล ผู้ถูกร้องที่ ๓ และคณะกรรมการบริหารพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้องที่ ๔ ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เนื่องจากข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในหลายข้อปรากฏถ้อยคำว่า “หลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ” แต่ไม่มีถ้อยคำว่า “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด พฤติการณ์ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ที่แสดงความคิดเห็นปรากฏตามสื่อมวลชนและสาธารณชนที่ผ่านมา ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) รวมถึงนโยบายพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ล้มล้างการปกครองของผู้ถูกร้องทั้งสี่ และสัญลักษณ์พรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งมีความเหมือนกับสมาคมอิลลูมินาตี โดยเชื่อกันว่าสมาคมดังกล่าวอยู่เบื้องหลังการล้มล้างการปกครองระบอบกษัตริย์ของหลายประเทศในทวีปยุโรป ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ จึงยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นโมฆะไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) ขอให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ซึ่งผู้ร้องได้ใช้สิทธิร้องต่ออัยการสูงสุดเพื่อร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง แล้ว แต่อัยการสูงสุดมิได้ดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้องขอ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสาม ที่ผู้ร้องจะยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ จึงมีคำสั่งรับคำร้องและคำร้องเพิ่มเติมไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องทั้งสี่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ผู้ร้องเป็นผู้ไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง เนื่องจากการกระทำของพรรคการเมืองอันเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ถูกร้องทั้งสี่มิได้กระทำการอันเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด

๔. คำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ร้องยื่นคำคัดค้านคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า การยื่นคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายทุกประการ และการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายซึ่งเป็นไปตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่ผู้ร้องได้เสนอต่อศาล

๕. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ เป็นบทบัญญัติที่มีความมุ่งหมายเพื่อเป็นมาตรการปกป้องคุ้มครองระบอบการปกครองของประเทศให้เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดกลไกในการดำเนินการในกรณีมีการฝ่าฝืน โดยเฉพาะความในวรรคหนึ่งเป็นบทบัญญัติที่วางหลักการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ตรวจสอบและมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่มีชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง เสียก่อนที่การกระทำนั้นจะบังเกิดผล แต่ไม่รวมถึงการสั่งยุบพรรคการเมือง เพราะการสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๒)

เมื่อพิจารณาตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นการกล่าวอ้างของผู้ร้องว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ซึ่งหมายความรวมถึงนโยบายและภาพเครื่องหมายไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ซึ่งการออกข้อบังคับของพรรคการเมือง เป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการจัดตั้งพรรคการเมือง อันเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกระบวนการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ บัญญัติให้ผู้ยื่นคำขอจะต้องยื่นข้อบังคับพรรคไปพร้อมกับคำขอ ต่อจากนั้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะทำการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารหลักฐานที่ยื่นหากคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารหลักฐานที่ยื่นมีความถูกต้องครบถ้วน นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษาต่อไป เมื่อผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ และมีประกาศการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว กรณีย่อมแสดงให้เห็นได้ในเบื้องต้นว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ไม่มีลักษณะเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๑) อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะรายงานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับดังกล่าวได้ตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีนี้ทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นไม่ ทั้งผู้ถูกร้องทั้งสี่ก็มิได้มีการกระทำอื่นใดนอกเหนือจากการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องที่ ๑ เพิ่มเติมขึ้นในภายหลังอีก กรณีจึงยังไม่ปรากฏ

ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

อย่างไรก็ดี เนื่องจากข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ที่ใช้ถ้อยคำว่า “หลักประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งแตกต่างจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ อันอาจก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชนในชาติได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๔ (๓) ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจที่จะพิจารณาและมีมติให้เพิกถอนข้อบังคับนั้นได้ตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญต่อไป

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องที่ ๒ ผู้ถูกร้องที่ ๓ และผู้ถูกร้องที่ ๔ มีพฤติการณ์ แนวคิดทัศนคติ คลั่งไคล้ปรัชญาตะวันตก เป็นขบวนการปฏิวัติชนชั้น มีแนวความคิดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมไทย โดยการแสดงความคิดเห็นในช่วงเวลาต่าง ๆ ทั้งก่อนและหลังการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องที่ ๑ ดังปรากฏตามสื่อมวลชนและสื่อสาธารณชนที่ผ่านมา นั้น เห็นว่า การพิจารณาว่าบุคคลใดจะใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนเพียงพอที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายและความประสงค์นั้นถึงระดับที่วิญญูชนควรจักอาจคาดเห็นได้ว่าน่าจะก่อให้เกิดผลเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยการกระทำนั้นจะต้องกำลังดำเนินอยู่และไม่ห่างไกลเกินกว่าเหตุ แต่ข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในคดีเป็นเพียงข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออินเทอร์เน็ต และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องทั้งสี่มีพฤติการณ์หรือการกระทำตามความคิดเห็นที่ผู้ร้องกล่าวอ้างแต่อย่างใด กรณีจึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะฟังได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง ส่วนกรณีการกระทำอื่นใดของผู้ถูกร้องทั้งสี่จะเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่นหรือไม่เป็นเรื่องที่ต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหากตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

๖. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องทั้งสี่ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างไม่เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายอนุรักษ์ มาประณีต นายเจริญ ภักดีธนากุล นายชัช ชลวร นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายบุญส่ง กุลบุปผา นายปัญญา อุดชาชน นายวรวิทย์ กังศศิเทียม และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๓๗ ตอนที่ ๑๓ ก วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นางศรัณยา วีระกรพานิช ผอ.กค.๖
นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ ผอ.สค.๓
นายกาญจน์ วรกุล ผู้ทรงคุณวุฒิฯ

ย่อโดย นางศรัณยา วีระกรพานิช
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๖